

*Криницька О. І.,**кандидат філологічних наук,
доцент кафедри мовознавства**Івано-Франківського національного медичного університету**Ільків А. В.,**доктор філологічних наук,
доцент кафедри мовознавства**Івано-Франківського національного медичного університету*

КОНФЛІКТ МИТЦЯ І СЕРЕДОВИЩА У РОМАНІ ІРЕН РОЗДОБУДЬКО «ЗІВ'ЯЛІ КВІТИ ВИКИДАЮТЬ»

Анотація. Внутрішній конфлікт творчої особистості і її протиставлення оточенню для збереження свого внутрішнього світу є визначальною рисою, властивою творчій натурі епохи модернізму і постмодерну. Роман Ірен Роздобудько «Зів'ялі квіти викидають» висвітлює трагізм взаємодії митця й оточення через поєднання в образі митця понять «жінка», «актор», «старість». Письменниця розкриває глибоку людську трагедію, зумовлену поєднанням фатумів старості, мистецького таланту, професії актора і долі бути жінкою.

Стаття наводить низку виразних деталей, що окреслюють глибину відчуження між митцями й опікунами у пансіонаті. Авторка роману яскраво ілюструє, що старість для актора є переломним моментом, коли митець набуває в суспільстві маргінального статусу, контрастного з позицією актора у час розквіту його таланту. Зі свого осередку середовище виштовхує митців на узбіччя суспільного життя, ізолює їх і прирікає на самотність та страждання.

Письменниця увиразнює конфронтацію та духовну прірву між митцями й середовищем за допомогою символічної єдності місця і дії: події у романі відбуваються у будинку престарілих, що розташований у передмісті. Зібрання престарілих митців разом в одному місці вказує на типовість і спільність їхньої долі.

Природною реакцією у цій ситуації Ірен Роздобудько вважає втечу митця від ворожого для нього світу, відчуження від нього і замкненість на власному «я» у пошуках гармонії з власною свідомістю. Герої-митці знаходять себе у світі власних фантазій, візій, а також у спогадах, поверненні в минуле. Виразним у творі є конфлікт поколінь, відповідальність за який старі актори-митці великодушно знімають з молодих.

Протиставляючи у романі світ митців і середовище, Ірен Роздобудько, однак, не виключає можливості порозуміння між ними. Сполучною ланкою між двома полярними світами авторка визначає героїню Стефку з тонкою душевною організацією, близькою до світовідчуття митців. Письменниця розв'язує сюжет щасливим порозумінням митців з оточенням, проте таким завершенням не проєктує утопічної гармонії, а передбачає екзистенційну самотність людини мистецтва у світі.

Ключові слова: Ірен Роздобудько, конфлікт, митець, актор, старість.

Постановка проблеми. Проблема самотності митця і його протистояння оточенню, яке не здатне досягнути високих поривів

духу творчої особистості, порушувалася письменниками ХХ століття (Лесею Українкою, В. Винниченком, Л. Костенко, Ю. Шевчуком та ін.). У своїх творах вони акцентували на тому, що з огляду на складний внутрішній світ митця, його прагнення до недосяжного для натовпу ідеалу суспільство стає для нього «ворожим простором, полем битви й довічного змагання» [1, с. 13]. Модернізм звільняє митця від місії проводиря і ставить його в опозицію до суспільства. Внутрішній конфлікт творчої особистості і її протиставлення оточенню для збереження свого внутрішнього світу є визначальною рисою, властивою творчій натурі, на чому акцентовано у філософських працях теоретиків мистецтва, як зарубіжних (К. Юнг, З. Фрейд, Х. Ортега-і-Гассет та ін.), так і вітчизняних (І. Франко, Б.-І. Антонич). У романі Ірен Роздобудько «Зів'ялі квіти викидають», який належить до літератури постмодерну, образу митця властиві основні риси творчої особистості класичних творів традиції модернізму, однак він набуває нового неповторного звучання у літературній симфонії постмодернізму з його розпадом цілісного погляду на світ, руйнуванням світоглядно-філософських систем, втратою ідеологічних ілюзій про можливість змінити світ і досягнути його [2, с. 152].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові розвідки про творчість Ірен Роздобудько розкривають здебільшого жанрову специфіку творів письменниці (Н. Галушка [3], Ю. Соколовська [4]), особливості творчої манери авторки (Я. Голобородько [5], Н. Герасименко [6], Л. Горболіс [7], Яценко О. [8]), гендерний аспект її прози (Ю. Джугастрянська [9], О. Приходченко [10]), проте конфлікт митця і середовища у творчості письменниці не був предметом наукового аналізу.

Бітківська Г., Ліхоманова Н., Вишницька Ю., Бровко О. у монографії дослідили мистецький дискурс творчості письменниці, здійснили аналіз та інтерпретацію засобів мистецької ідентичності і самоідентичності митця в романах «Гудзик» і «Гудзик-2» [11]. Митець і його середовище у Роздобудько зображені через призму постмодерних традицій бачення повсякденного реального життя як театру абсурду, апокаліптичного карнавалу; сповідування культу незалежної особистості; іронічного ставлення до себе і світу [2, с. 153]. Роздобудько цікавлять насамперед перипетії внутрішнього світу людини-митця, її мікрокосму, і зовсім не цікавить соціальна функція мистецтва та роль митця в житті народу.

У романі «Зів'ялі квіти викидають» розкрито стосунки митця й середовища у руслі традицій постмодерну криз

призму феноменів «старості», «акторської гри» та «жіночого світосприйняття» творчої особистості, що виявляє нові грані цього протистояння, не висвітлені досі в українській літературі.

Мета статті – розкрити проблему стосунків митця і середовища у романі Ірен Роздобудько «Зів'ялі квіти викидають» з огляду на різницю їх життєвих принципів, прагнень і світосприймання. Поставлена мета передбачає розв'язання таких завдань: висвітлити трагедію митця на схилі літ і його конфлікт з ворожим оточенням; показати ізоляцію митця як спосіб його існування в суспільстві.

Виклад основного матеріалу. У романі Ірен Роздобудько «Зів'ялі квіти викидають» протистояння митця і середовища загострюється тим, що герої-митці – актори на схилі літ. Старість здебільшого межує з самотністю і для пересічної людини, але, помножена на мистецький талант, професію актора та долю бути жінкою, визначає глибоку людську трагедію.

Авторка неодноразово показує, що для свого середовища старі герої-актори є завадою, а спілкування з ними – обтяжливе і поверхневе. Так, на початку твору молода санітарка Стефа не приховує свого роздратування від того, що *«треба їхати до цих старих потвор у передмістя»* [12, с. 19], і єдиною розрадою для неї є сподівання скористатися колишніми зв'язками «згаслих зірок» для своєї мети – вступити до театрального інституту. Стефа не виявляє до постарілих митців жодної цікавості чи поваги, вбачає у них джерело прикросців та неприємного клопоту для себе: *«Старі плекають свої затрахані міллю сподади, каверзують, по сто разів на день натискають гудзики виклику нянечок тільки для того, щоб знуцатися! І до кого звертатися, з ким радитися, про що розмовляти, якщо вже зранку треба виносити їхні смердючі нічні горшки?!»* [12, с. 19]. Молода доглядальниця зауважує «професійну» деталь, яка відрізняє її підопічних від інших старих людей, не менш неприємних їй, і ця деталь не на користь мешканців Будинку: *«Бабці здебільшого поводяться зверхньо — не так, як звичайні старенькі, котрі прагнуть уваги. Ці — інші. Я для них щось на кшталт костюмерниці або хатньої обслуги. А дідки часом цитують мене за сидниці або щиро просять потриматися за коліно...»* [12, с. 21].

Поза тим, що офіційно місце, де відбувається дія в романі, називається «Будинок творчості для самотніх акторів театру й кіно», герої, здебільшого оточення митців, дають йому зневажливі назви «притулок», «богадільня», що засвідчують конфронтацію та духовну прірву між його мешканцями й середовищем. Крім того, символічним є його розташування – передмістя, тобто периферія, віддаленість, ізолюваність. Зібрання престарілих митців разом в одному місці теж є знаковим: вказує на типовість і спільність їхньої долі.

І. Роздобудько подає низку виразних деталей, що окреслюють безодню відчуження між митцями і опікунами у пансіонаті. Так, Стефка ігнорує виклики старих акторів, сподіваючись на їх склероз, прислухається до дихання сплячих, щоб виявити, чи вони ще не померли. Завкультмас обурюється через чергову необхідність грати для них на баяні старі пісні. Завідувач культмасового сектора щоразу з потугами «вичавлює із закостенілих нутрошків» сценарій капусника. Напередодні Нового року між працівниками будинку завжди точиться суперечка, хто залишиться зі старими у святковий день, а в новорічну ніч *«чергові накривають святкову вечерю, а потім зачинаються в ординаторській і дивляться телевізор»* [12, с. 157], поли-

шаючи митців сам-на-сам зі своєю старістю і непотрібністю. Молоді гастролери, відбарабанивши пару новорічних віршів та привітання від керівництва, полеглише зітхають, дорогою назад обговорюючи «кумедних старперів» та «павуків в банці». Успішний актор модного серіалу давно забув свого благодійника Павла Петровича, якому завдячує квартирою...

Покажовим епізодом у романі, який виявляє душевну глухоту оточення до митців, є історія Альфреда Вікторовича. Його бажання отримувати щодня свіже яйце Стефка розцінює як нав'язливу примху, забганку, старечий маразм, і вдається до хитрощів, щоб спекатись дивакуватого діда: стирає з яйця печатку і нагріває його у теплій воді перед тим, як *«на урочисто протягнутій руці, ніби реліквію, внести бажаний продукт до кімнати стариганя»* [12, с. 37]. Неуважно вислуховуючи філософську розповідь старого актора про яйце як початок Всесвіту, дівчина демонстративно зітхає і не приховує свого нетерпіння, вибудовуючи стіну нерозуміння і байдужості між митцем і середовищем у романі.

Професія актора часто вимагає від митця відречення від звичного для загалу блага мати сім'ю, дітей, тому старість для нього неминуче передбачає самотність. Справді, в романі «Зів'ялі квіти викидають» серед героїв-митців майже немає тих, у кого є родина. І Едіт Береш, і Леда Ніжина, й Альфред Вікторович, доля яких розкрита в тексті найповніше, не мають рідних. Хоча, як вдало підмічає авторка, наявність родини не гарантує щасливої старості: деяких мешканців у пансіонат назавжди привезли родичі з мотивуванням «ремонт у квартирі».

Старий митець у Роздобудько набуває в суспільстві виразно маргінального статусу, який різко контрастує з позицією актора у час розквіту його таланту і слави. Так, Стефка усвідомлює марність її надій на допомогу при вступі в театральный, оскільки її підопічні давно втратили вплив у мистецькому середовищі. Молоді актори під час святкового концерту в Будинку не дивляться на публіку, вважаючи глядачів «побитою мілло шубою», хоча колись ті «зводили з розуму пів Хрещатика». Персонал у пансіонаті відверто зневажливо ставиться до старих акторів: кухар дозволяє собі вирази «стара пердуха», «стерво», «перчена коза», «гівно собаче» на адресу Едіт Береш, яка, у свою чергу, зізнається, що *«ще й не таке промовляла вголос — костюмерницям, гримерам, перукарям та й режисерам також»* [12, с. 10]. Цей контраст становища актора у суспільстві, різкий його перехід з вершин соціальної драбини на саме дно зумовлює глибоку внутрішню трагедію митця. Письменниця емоційно й лаконічно підсумовує її на сторінках роману: *«...Перші тижні напонаджені мадам та набріолінені (за давнішньою звичкою) мсьє виходять до вечері в сукнях та метеликах. Як вони називають цей притулок «Богемою» і, підставляючи один одному до вуст слухові трубки чи картинно прикладаючи руку до чола, говорять про високе, сиплють іменами, копилять губи, трусять один перед одним своїми старими афішами, замовляють на вечерю ананаси в шампанському, вередують, сваряться з нянечками. Доки не почують те саме «гівно собаче» на свою адресу. Тоді вони починають телефонувати до всіх інстанцій, включно з родичами, які якраз роблять ремонт, пишуть листи самому міністрові, два дні мужньо голодують у своїх келіях. А потім... Потім виходять до вечері в байкових халатах і капцях на босу ногу. І намагаються не дивитися один одному в очі»* [12, с. 11]. Як бачимо, зі свого осередку середовище виштовхує митців на узбіччя

супільного життя, ізолює їх і прирікає на самотність та страждання. Страждання є особливістю всіх персонажів І. Роздобудько, це «той кордон, через який вони мусять перейти, щоб збагнути певну істину, і сюжети її творів базуються на тому, що герої марно намагаються втекти від нього» [6, с. 38].

Природною реакцією і єдиною можливим виходом у цій ситуації І. Роздобудько вважає втечу митця від ворожого для нього світу, відчуження від нього і замкненість на власному «я» у пошуках гармонії з власною свідомістю, яка «завжди в них промовляє голосом одинака» [5, с. 50]. Їх самотність «забезпечує їм більш комфортне і повноцінне самовідчуття, ніж доволі соціум. Вони не можуть без усамітнення. За спостереженням Н. Герасименко, «герої І. Роздобудько не воюють із реальним світом, вони весь час тікають у намальовані двері..., в себе. Вони монологічні й цілісні. Саме завдяки цій цілісності приречені на самотність, бо не можуть співіснувати з кимось. Їхній світ закритий від вторгнення, туди, звісно, пробивається зовнішній світ, але по тому двері світу знову зачиняються» [6, с. 38].

Особливо це властиво жіночим натурам Ірен Роздобудько, які «гостріше, оголеніше, експресивніше переживають власну нещасливість, ніж натури чоловічі» [5, с. 50]. Втеча є характерною особливістю творів Роздобудько: «її герої не воюють із реальним світом, вони весь час тікають від нього [10, с. 110]. У романі «Зів'ялі квіти викидають» митці втікають у світ власних фантазій та візій, наприклад, Леда Ніжина з нетерпінням чекає, коли з'явиться її видіння: «...Вони приходили часто. І Леда звикла. І навіть раділа, що відтепер вона не сама... Погано лише тоді, коли приходять потвори» [12, с. 25]. Своє видіння Леда старанно приховує від інших і, необачно проговорившись санітарці, що бачила дівчинку в садочку, спішить запевнити, що це, мабуть, чиясь із персоналу. Від санітарки вона ховається під ковдрою й удає сплячу, аби уникнути контакту. Навіть сильна і вольова Едіт Береш втікає від світу, навмисне знищуючи свої фотокартки, щоб від неї не залишилося «нічого, хіба старі зісковані кінострічки, що лежать на полицях збанкрутілих кіностудій» [12, с. 106]. Едіт уникає спілкування з оточенням: ніколи не розмовляє з доглядальницями, з кімнати виходить лише на сніданок, обід і вечерю і завжди запізнюється, щоб усі встигли розійтися. Окрім зовнішнього прояву втечі, спостерігаємо втечу вглиб себе, у свої почуття і страждання. У своєму внутрішньому світі вони шукають виходу зі свого монотонного абсурдного існування і знаходять гармонію, здобувають філософське осягнення буття та духовне самовдосконалення. Так, у розмові зі Стефкою Едіт Береш заперечує, що вона самотня й нещасна: «Якби ти мала уяву, то побачила б тут, біля мене, купу людей. Ще й яких! Шекспір, Данте, Пастернак, Булгаков, Маланюк, Сара Бернар, Габріель, Сартр, Кокто, Моді, Ахматова, Багряний — їх багато. І всі такі різні! Мені цікаво з ними. Часом ми сперечаємось...» [12, с. 172]

Герої-митці шукають себе в спробі втекти від зовнішнього світу і знаходять тільки тоді, коли повертаються до свого минулого [10, с. 111]. Тема ностальгії — за минулим, втраченим, незнайденим — у творах І. Роздобудько досить виразна [6, с. 39]. Так, Едіт Береш нерозлучна зі своїм фотелем — найкращим спогадом дитинства; в Леди Ніжиної на стіні висять фотокартки, на яких вона молода і з коханим чоловіком; Альфред Вікторович до сліз розчулюється, отримавши від Стефки справжнє яйце: «Я тут уже десятир рік. І всі ці роки мені приносять не

те... Я вже думав, що ніколи, ніколи не відчую смак своєї юності, молодості. Ти повернула мені все це. Бодай на хвилину...» [12, с. 78]. Старість закінчується поверненням у молодість — вдумливий життєвий підсумок митця.

Водночас старі актори усвідомлюють нездолану відстань між поколіннями, між потребами молодості й старості, і не картають, а навпаки, великодушно оправдовують молодих. Альфред Вікторович не сердиться на Стефку за обман з несправжнім яйцем, а просить вибачення: «Якби ти могла це зрозуміти, відчувати... Ви — молоді. Вам, мабуть, не до цього... Иди собі, голубонько, я ж знаю, скільки в тебе справ. Мабуть, не весело поратися зі старими...» [12, с. 76]. Леда Ніжина, розповівши Стефці історію свого життя, відзначає для себе: «Що вона може зрозуміти?! Мовчить, дивиться — їй немає чого сказати. Вона надто молода. Молода і прекрасна» [12, с. 124]. Стара акторка відчуває, що мур нерозуміння між нею і іншими вибудований не лише віком, але й її мистецьким даром: «Ви нині зовсім інші, ви прагматичніші, ви не знаєте, що воно таке — падати в безодню. Скільки пристрасних кохань, до безтяти, до думки про самогубство... Що ви можете про це знати?! Люди мистецтва це завжди — безодня» [12, с. 81].

Протиставляючи у романі світ митців і середовище, Ірен Роздобудько, однак, не виключає можливості порозуміння між ними. Сполучний «місток» між двома полярними світами авторка прокладає через героїню Стефку, яка, проте, також не обділена мистецьким чуттям. Її тонка натура проникає крізь пандир стереотипів та упереджень вглиб багаті душі людей мистецтва. Стефа руйнує бар'єр недовіри до себе й оточення невідомою увагою, турботою про кожного мешканця: приносить справжнє яйце Альфреду Вікторовичу, для Едіт Береш знаходить каву і вишневий тютюн, ремонтує фотель, а головне — розплує стару історію двох непримиренних акторок — Едіт та Леди Ніжиної, вносить між них порозуміння та взаємопрощення.

Письменниця розв'язує сюжет своєрідним хепіендом, хоча дає зрозуміти, що він хиткий і непевний. В очікуванні зйомок документального фільму, який втілює потаємні мрії всіх мешканців пансіонату, оточення митців по-справжньому пройнялося передчуттям свята для своїх підопічних: «...кухар несподівано почав вирізати з моркви, котру давав на сніданок до каші, загогулисті троянди і занурював зволожені краї склянок у тарілку з цукром, від чого на них з'являвся посріблений солодкий обідок. Директор особисто (звичай це робив водій) з'їздив у лісове господарство й вибрав величезну ялинку, яку поки що сховали за гаражем. Бібліотекарка та Старша медсестра поприносили зі своїх домівок ялинкові прикраси, нянечки із задоволенням вирізали з серветок сніжинки й наліплювали їх, де заманеться, і веселили тих, кого раніше називали не інакше, як пергюнтами та обдертими козами...» [12, с. 183]. Щаслива кінцівка роману вміщує й ідилічну сцену спілкування митців з давніми знайомими та між собою: Ляля Броніславівна показує молодій актрисі альбом з фотокартками, афішами та давніми вирізками з газет; молодий актор серіалу дякує Павлу Петровичу за вибиту квартиру і чомно цілує руку Серафими Миколаївни; Альфред Вікторович в оточенні молодих колег жартує, сіє афоризмами, наспівує уривки з арій; Ольга Яківна Сніжко у своєму улюбленому білому кольорі гордо посміхається і ревно роздивляється вбрання молодих актрис, а ті мліють, перешіптуються про те, що це — сама Леда Ніжина... Проте таким завершенням сюжету І.Роздобудько не проєктує

абсолютної, непорушної і вічної гармонії, а екзистенційно зауважує: *«Кожна людина живе в своєму власному світі, йде по своїй прямій. А якщо прямі перетинаються – це відбувається десь там, високо вгорі... Паралелі можуть перетнутися лише в ілюзорному світі»* [12, с. 60] – такі закони людського буття у світі, і митець як людина найвищої проби відчуває їх сповна.

Висновки. Роман І. Роздобудько «Зів'ялі квіти викидають» розкриває трагедію зіткнення вразливої душі митця з приземленим, буденним середовищем. Митці-актори з приходом старості опиняються на маргінесах суспільного буття і, стикаючись з ворожим оточенням, переживають приниження та страждання. Це зумовлює їх ізоляцію в суспільстві, спонукає до втечі в себе у пошуках порятунку від монотонного абсурдного існування. Подолати розрив зв'язку митця з оточенням можливо лише розумінням і сприйманням його складного внутрішнього світу. Аналіз твору показує, що у стосунках актора-митця з оточенням захисним щитом для його тонкої і вразливої натури виступає гра. Гра старих акторів з персоналом у пансіонаті захищає їх внутрішній світ від проникання сторонніх, але змушує героїв втрачати самих себе. Гра як особиста трагедія актора-митця у романі Ірен Роздобудько є **перспективною подальших досліджень**.

Література:

1. Агеева В. Митець і пуца. *Слово і час*. 1999. № 8. С. 11–18.
2. Старовойт І. Свідчення українського постмодернізму. 1990-ті. *Сіверянський літопис*. Чернівці, 2000. Ч. 3 (33). С. 152–159.
3. Галушка Н. Ірен Роздобудько: творчість крізь призму душі та серця... *Вісник Черкаського університету*: № 5 (218). Серія Філологічні науки, ЧНУ ім. Б. Хмельницького. Черкаси: Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2012. С. 89–91.
4. Соколовська Ю. С. Особливості жанрових трансформацій прози Ірен Роздобудько. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Сер.: Філологія. 2014. № 1107. Вип. 70. С. 176–180.
5. Голобородько Я. Українська fashion-література (Тексти і цінності Ірен Роздобудько). *Вісник національної академії наук України*. 2010. №1. С. 44–51.
6. Герасименко Н. Особливості творчої манери Ірен Роздобудько. *Слово і час*. 2005. №11. С.36–40.
7. Горболіс Л. Музика як смислова домінанта роману Ірен Роздобудько «Прилетіла ластівочка». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. 2019. № 43, т. 1. С. 12–15.
8. Яценко О. Специфіка використання художніх засобів у мовотворчості Ірен Роздобудько. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. Вип. 15. ДВНЗ "Ужгородський національний університет". Ужгород: Говерла, 2011. С. 397–400.
9. Джугастрянська Ю. Ірен Роздобудько: коли жінка-поет... *Диво-слово*. 2009. №1. С.54–64.
10. Приходченко О. Гендерний аспект наратора у прозі Ірен Роздобудько. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2009. № 18 (181). С. 109–112.
11. Бітківська Г., Ліхоманова Н., Вишницька Ю., Бровко О. Мистецька ідентичність і самоідентичність митця в романах Ірен Роздобудько «Гудзик» і «Гудзик-2». *Проблеми ідентичностей у сучасній українській літературі: виміри "Коронації слова"*: монографія. Чернівці: Букрек, 2018. С. 142–152.
12. Роздобудько І. Зів'ялі квіти викидають. К.: Нора-Друк, 2006. 208 с.

Krynytska O., Ilkiv A. The conflict between the artist and the environment in Irene Rozdobudko's Novel "Faded Flowers Get Tossed"

Summary. The internal conflict of a creative personality and its opposition to the world in order to preserve their inner self is a defining feature inherent in the creative nature in the modern and postmodern eras. Irene Rozdobudko's novel "Faded Flowers Get Tossed" highlights the tragedy of an artist's interaction with the world through the concepts "woman", "actor", and "aging". The writer reveals a deep human tragedy caused by a combination of fates, such as getting old, having artistic talent, being an actor and being a woman.

The article provides a number of clear details that outline the depth of alienation between artists and guardians in the nursing home. The author of the novel vividly illustrates that becoming old is a turning point for actors, when they acquire a marginal status in society that contrasts with their position during the heyday of their talent. The environment pushes out the artists from the core to the margins of public life, isolates them and dooms them to loneliness and suffering.

The writer emphasizes the confrontation and spiritual gap between the artists and the environment through the symbolic unity of place and action: the events in the novel take place in a nursing home located in the suburbs. Gathering elderly artists together in one place indicates the typicality and commonality of their destiny.

Irene Rozdobudko considers the artists escape from the world that is hostile to them, alienation from it and isolation in frames of their own self in search of internal harmony to be a natural reaction in this situation. The characters find themselves in the world of their own fantasies, visions, as well as memories and returning to the past. The conflict of generations is expressive in the novel, the responsibility for which the elderly actors generously remove from the youth.

Contrasting the world of artists and the environment in the novel, Irene Rozdobudko, however, does not exclude the possibility of understanding between them. The author identifies Stefka, the character with a delicate mental organization close to the worldview of artists, as a connecting link between the two polar worlds. The writer solves the plot with reaching empathy and understanding between the artists and the surrounding people, but such a conclusion does not project utopian harmony, it only reveals an existential loneliness of people of arts in the world.

Key words: Irene Rozdobudko, conflict, artist, actor, aging.